

INCIRCLE

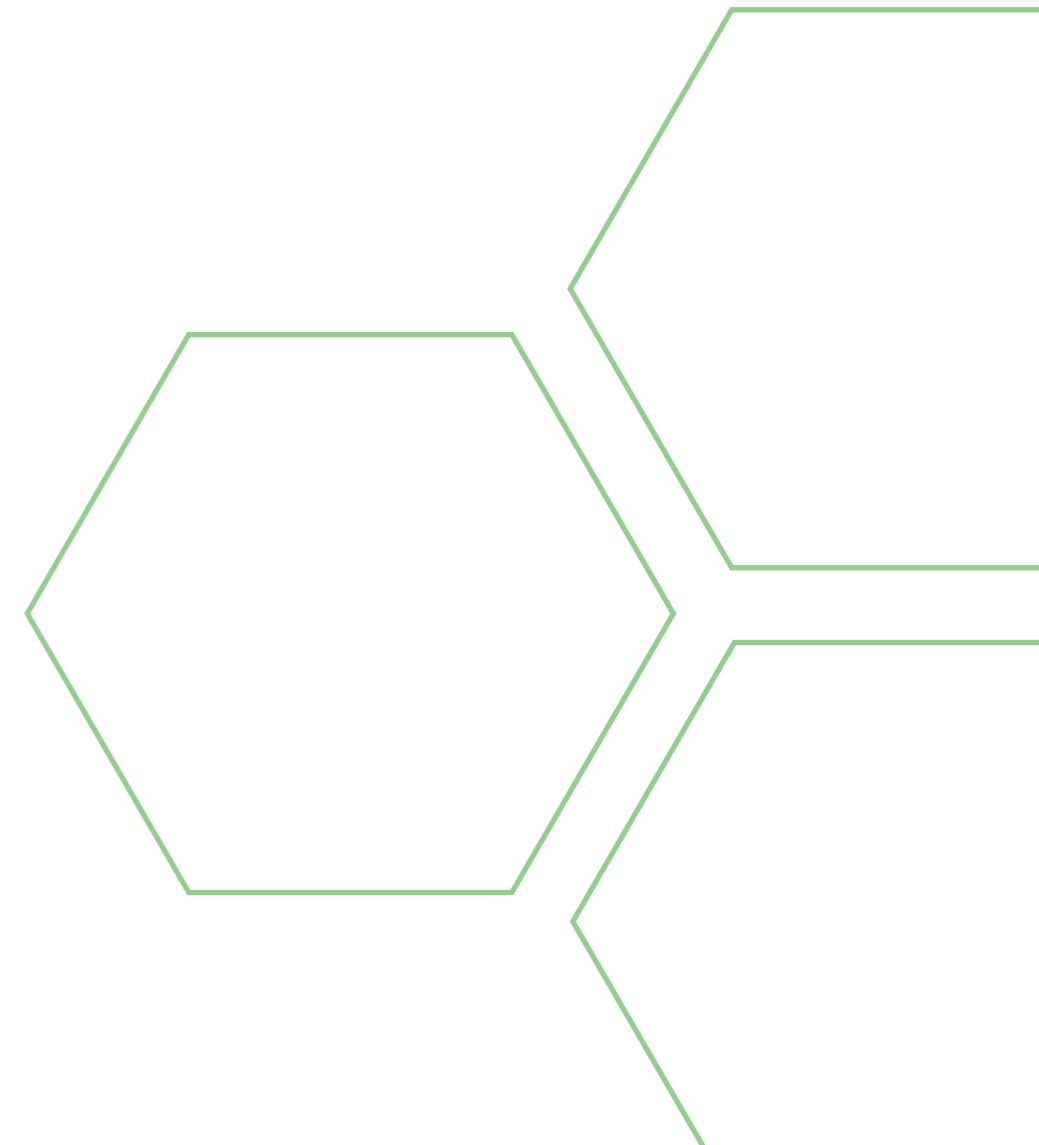
PROJECT



BE PART OF THE CIRCLE

INFORME DE POLÍTICA D' **INCIRCLE**

**Com liderar el canvi cap
a un turisme circular a la
Mediterrània**



Dia de la sobrecàrrega turística: som capaços d'aprofitar aquesta jornada?

El turisme és el motor econòmic clau de la Mediterrània. Segons l'Eurostat, el 2019 la regió mediterrània va rebre més de 400 milions de turistes internacionals, gairebé l'equivalent a tota la població de la UE-27 d'uns 448 milions.

Aquesta aflluència fa de la Mediterrània una de les destinacions més populars del món, generant 11 milions de llocs de treball. En un escenari pre-covid, el sector turístic a la Mediterrània va representar fins al 15% del PIB regional, amb un creixement del 75% des de 1995. S'espera que el 2025 les arribades de turistes internacionals arribin als 626 milions, segons l'Organització Mundial del Turisme (OMT).

En els últims dos anys, la pandèmia de Covid ha eliminat els fluxos turístics, afectant fortament les

economies mundials (OMT, 2021). La indústria turística mundial està lluitant i esperant una recuperació i un relançament resolutius, a l'espera que la gent se senti prou segura per viatjar en massa de nou.

No obstant això, l'experiència mostra que aquesta no és ni la direcció correcta a mirar ni la que cal seguir. Tornar al model irresponsable del turisme "hit and run" pot ser una solució temporal, però està lluny de ser suficient en el procés de construcció de la resiliència del sector o fins i tot, de la seva continuïtat sostinguda en el temps. Des d'aquesta perspectiva, cada vegada és més clar que la recuperació i el relançament del sector turístic ha de partir de l'avaluació de les seves dependències i impactes econòmics, socials i ambientals.

Amb el temps, la regió mediterrània ha creat diferents combinacions d'ofertes i activitats turístiques relacionades amb el mar i les zones costaneres, la salut, l'esport, la natura, el comerç i la cultura, proporcionant consistència a les economies regionals (Consell Mundial del Viatge i el Turisme - WTTC, 2015).

No obstant això, aquestes activitats relacionades amb el turisme pressionen cada vegada més els actius naturals de les destinacions, des d'un punt de vista qualitatiu i quantitatiu. Les entrades massives de turistes, a zones relativament petites i aïllades, causen una àmplia gamma d'impactes en les destinacions, en esgotar el seu capital ambiental, que actualment s'està utilitzant més ràpidament del que es pot renovar.

Aquests impactes són clarament visibles i concentrats a les zones costaneres mediterrànies i tendeixen a atenuar-se amb la distància de la costa, reflectint la distribució turística espacial dins de les destinacions. La vulnerabilitat d'aquests territoris està destinada a augmentar els propers anys, a causa de la combinació d'un augment esperat dels fluxos turístics amb patrons de consum elevats generats pel sector turístic, provocant un augment de l'estrès sobre els ja limitats recursos naturals i un major deteriorament i esgotament ambiental.

En les últimes dècades, el creixement de les infraestructures turístiques, especialment a les zones costaneres i insulars mediterrànies, ha destruït ecosistemes sencers, intensificant l'impacte antropogènic negatiu sobre el medi ambient.

Cada vegada són més les destinacions mediterrànies amb una alta concentració d'activitats comercials, el sobredesenvolupament i la saturació turística, que al seu torn es tradueixen en externalitats negatives que afecten tant a residents com a turistes, així com ecosistemes fràgils tant al

cinturó costaner com al mar. L'estrès en l'ús local de la terra, el soroll insuportable i la contaminació de l'aire, l'augment de la congestió del trànsit, la reducció de la seguretat viària, l'augment de l'escassetat d'aigua i energia, juntament amb una degradació i esgotament ambiental alarmants. són exemples sorprenents d'impactes negatius que estan posant en perill l'atractiu, l'autenticitat i l'habitabilitat de les destinacions mediterrànies, i així influeixen en les opcions i tendències dels turistes en el futur.

Per tant, la prioritat de restaurar l'economia turística en l'era post-covid no pot restar al marge dels requisits urgents en matèria de sostenibilitat. La sostenibilitat és l'única opció per al renaixement turístic de les destinacions mediterrànies, evitant que perdin els seus hàbitats i ecosistemes, així com una atractivitat i una autenticitat distintives, la qual cosa comportaria la disminució de la satisfacció dels visitants i la pèrdua inevitable de la primàcia mediterrània en el camp del turisme.

PRINCIPALS XIFRES DE TURISME MEDITERRANI

- 400 milions de turistes internacionals enfront de 448 milions de la població de la UE-27
- Entre les destinacions més importants del món
- Generació d'11 milions de llocs de treball
- Representa el 15% del PIB regional, amb un creixement del 75% des de 1995
- S'espera rebre 626 milions de turistes el 2025

La recuperació i relançament del sector turístic, esperat després de la pandèmia de la COVID, ha de partir de l'avaluació de les seves dependències i impactes econòmics, socials i ambientals.

Les activitats relacionades amb el turisme pressionen cada vegada més els actius naturals de les destinacions, des d'un punt de vista qualitatiu i quantitatiu.

IMPACTES NEGATIUS ANTROPOGÈNICS EN LES DESTINACIONS

- l'estrès en l'ús del sòl local i l'alta concentració d'activitats comercials
- sobredesenvolupament i saturació turística
- augment de la congestió del trànsit, soroll alarmant i contaminació de l'aire, i reducció de la seguretat viària
- augment de l'escassetat d'aigua i energia
- degradació i esgotament ambiental

La sostenibilitat és l'única opció de renaixement turístic a les destinacions mediterrànies, evitant que perdin els seus hàbitats i ecosistemes, així com la seva distintiva atractivitat i autenticitat

S'ha de plantejar una compensació entre l'augment dels beneficis relacionats amb el turisme i la preservació dels recursos naturals. S'ha de plantejar una compensació entre l'augment dels beneficis relacionats amb el turisme i la preservació dels recursos naturals.

Només podem admetre que la sostenibilitat econòmica del sector turístic a la Mediterrània depèn, en primer lloc, de la seva sostenibilitat ambiental, un subtil equilibri que cal recuperar i sostenir en el

temps. Per mantenir la posició de lideratge en el sector, cal fomentar una forma de turisme més conscient i responsable per part dels responsables de la presa de decisions i els gestors de les destinacions mediterrànies, en estreta cooperació amb les comunitats locals, els visitants i els actors privats i posant l'accent en la protecció i valoració dels recursos naturals dins de les seves agendes i accions polítiques, maximitzant-ne la eficiència i reduint-ne el consum.

S'ha de plantejar una compensació entre l'augment dels beneficis relacionats amb el turisme i la preservació dels recursos naturals.

S'ha de posar l'accent en la protecció i la valoració dels recursos naturals dins de les agendes i accions polítiques, maximitzant-ne la eficiència i reduint-ne el consum.

El turisme circular com a oportunitat per impulsar el canvi: seguir el recurs i no només els diners.

El turisme està en una posició especial per impulsar la transició cap a un ús més responsable i eficient dels recursos finits naturals.

En primer lloc, pel seu dinamisme i per l'especial interacció que estableix entre els visitants, la indústria, el medi ambient i les comunitats locals, que culmina amb el viatge directe del consumidor al productor i al producte (OMT, 2005) per experimentar-lo i comprar-lo.

En segon lloc, per la seva estreta dependència dels recursos ambientals: gran part del turisme es basa en visitants que busquen experimentar entorns intactes i nets, espais naturals atractius, autèntiques tradicions històriques i culturals, i amfitrions acollidors amb els quals puguin establir una bona relació (Escola d'Estudis Avançats Sant'Anna, 2020).

Transformar l'actual turisme de masses en un turisme sostenible i circular a llarg termini és una qüestió de supervivència per a les destinacions mediterrànies, no només per preservar el seu entorn natural i mantenir la competitivitat, l'atractiu i l'autenticitat de les destinacions, sinó també per mantenir una bona qualitat de vida per als ciutadans.

Des d'aquesta perspectiva, el turisme circular, definit com "un model capaç de crear un cercle virtuós que produeix objectius i serveis sense malgastar els recursos limitats del planeta que són matèries primeres, aigua i energia¹", és crucial per a les destinacions mediterrànies i els seus recursos.

L'aplicació dels principis de l'economia circular (CE) garanteix posar fi al patró take-make-dispose (Fundació Ellen MacArthur, 2013) que caracteritza

els patrons i tendències turístiques actuals. Millora la missió general del turisme sostenible, centrada en la satisfacció de les necessitats turístiques abordant els impactes econòmics, socials i ambientals actuals i futurs de l'OMT, 2005, establint el llistó més alt en la millora del rendiment ambiental del sector. L'augment de l'esgotament global dels recursos, juntament amb el canvi climàtic antropogènic, advoquen per la necessitat de canviar els patrons actuals de consum i producció turística promovent un enfocament per "consumir menys i produir de manera diferent", l'optimització, l'anàlisi i el replantejament de l'ús dels recursos dins de la indústria turística i la seva cadena de valor.

L'economia circular pot actuar com un mitjà per aconseguir la plena sostenibilitat en el sector turístic i generar oportunitats d'avantatge competitiu per a les destinacions.

La literatura suggereix (Ritchie i Crouch, 2003), que la competitivitat d'una destinació depèn de dos factors principals:

- el capital posseït (recursos naturals, culturals, intel·lectuals, infraestructurals)
- la capacitat d'utilitzar-lo (desplegament de recursos), és a dir, transformar-lo en una oferta de béns i serveis turístics.

Des d'aquesta perspectiva, l'economia circular s'ha d'integrar en la cadena de valor del turisme en totes les seves etapes, mitjançant l'extracció de recursos, el processament, la fabricació a escala industrial i de serveis, l'emmagatzematge i la distribució i l'ús, no limitat a la fabricació eficient en l'ús dels recursos, sinó que inclou l'eficiència dels recursos després del seu ús en termes d'extensió de la vida útil del producte a través de la reutilització i la reparació (Kurtagić 2018).

El turisme circular, definit com "un model capaç de crear un cercle virtuós que produeix objectius i serveis sense malgastar els recursos limitats del planeta que són matèries primeres, aigua i energia" (Girard & Nocca, 2017).

L'aplicació dels principis d'economia circular (CE) garanteix posar fi al patró take-make-dispose (Fundació Ellen MacArthur, 2013) que caracteritza els patrons i tendències turístiques actuals, promovent un enfocament per "consumir menys i produir de manera diferent".

Facilitar la transició cap a la circularitat en el turisme, totes les indústries pertanyents al sector turístic, com per exemple la indústria alimentària, la construcció o la indústria tèxtil, han d'estar dissenyades per permetre la reparació, la reutilització i el reciclatge.

La revisió de la cadena de valor turística, que es tradueix en una transició sistèmica del turisme circular, es basa en l'estreta cooperació entre tots els actors d'un territori, que comparteixen valors, principis ètics i projectes empresarials. Perquè una destinació sigui competitiva, la pròpia destinació ha de respondre adequadament a les necessitats ambientals i socials de tots els agents turístics, assegurant un compromís real entre tots ells.

S'espera un enfocament sistèmic de la gestió de destinacions posant l'accent en la creació d'un valor compartit. Hem de ser pioners en els nous camins que caldrà recórrer per tal de formular polítiques integrades i de captació d'idees CE per part dels consumidors i productors turístics, que van més enllà de la mera limitació del consum i el malbaratament de recursos. Evolucionant des dels conceptes fins a la praxi, es necessiten una sèrie d'estratègies, plans i regulacions polítiques per reduir la petjada ecològica del turisme, partint de la revisió de productes i serveis turístics.

En una transició com aquesta, els gestors de destinacions han d'actuar com a heralds i facilitadors del canvi, definint prioritats i fulls de ruta clars.

La confiança, la consciència i el compromís entre les autoritats locals, els operadors empresarials, els turistes i les comunitats locals s'han de construir i alimentar per avançar en el pensament i l'acció per crear una experiència més circular per a tots els actors implicats en la indústria de l'hostaleria i el turisme, contribuint a convertir el nínxol turístic circular en la nova forma principal de turisme.

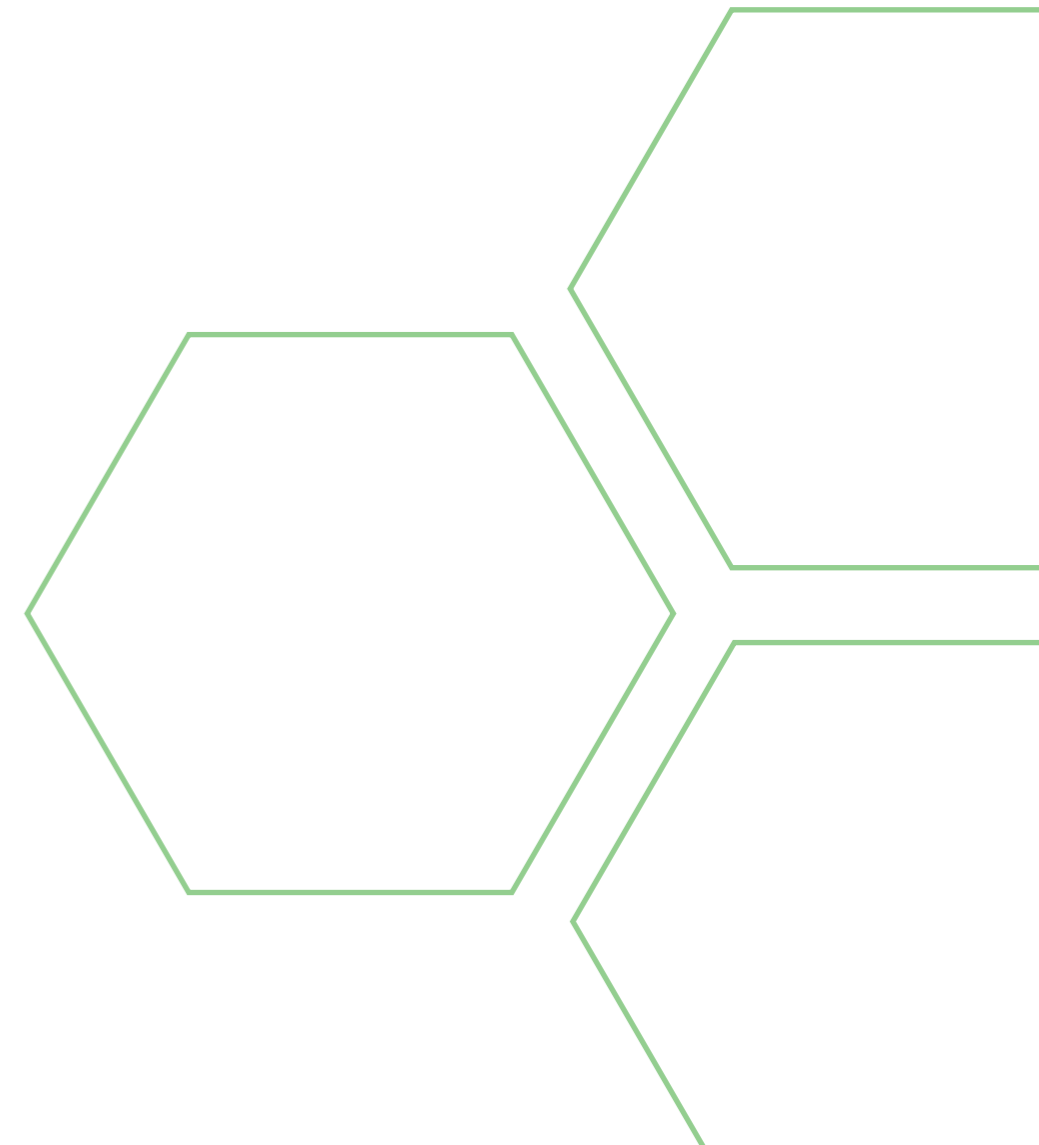
Totes les indústries pertanyents al sector turístic, com per exemple la indústria alimentària, la construcció o la indústria tèxtil, han d'estar dissenyades per permetre la reparació, la reutilització i el reciclatge.

Un enfocament sistèmic per a la gestió de destinacions s'ha de construir i nodrir, confiant en la confiança, la consciència i el compromís entre les autoritats locals, els operadors empresarials, les comunitats turístiques i locals.

Els gestors de destinacions han d'actuar com a heralds i facilitadors del canvi, definint prioritats i fulls de ruta clars.

L'experiència d'INCIRCLE:

**l'eficiència dels recursos naturals
posada al centre de la política
turística**



INCIRCLE EN POQUES PARAULES

Programa de finançament
Programa Interreg MED

Països col·laboradors
Albània, Itàlia, Espanya, Malta, Xipre, Grècia

Durada
Novembre 2019 – Juny 2022 (32 mesos)

Objectiu principal
potenciar la circularitat en destinacions turístiques vulnerables mediterrànies

Pàgina web: <https://incircle.interreg-med.eu/>

Plataforma de coneixement INCIRCLE: <https://incircle-kp.eu/>

Paquet de replicació INCIRCLE: <https://www.incircle-kp.eu/replication-toolkit/>

PRINCIPALS ÀREES D'ACTUACIÓ:

Mobilitat sostenible:

Desenvolupament de solucions de transport sostenible i infraestructures de suport, i desenvolupament de modes de sistemes de transport col·lectiu

Gestió de residus:

Reducció de la generació de residus en origen, optimització de la separació de residus, reducció d'abocadors i valoració de materials i energia

Fons d'energia renovables i eficiència energètica:

Gestió de la demanda energètica i optimització de l'ús de l'energia, diversificació de fonts de subministrament d'energia i desenvolupament de sistemes d'energia renovable per fer front a l'ús energètic, especialment en edificis, per a il·luminació, refrigeració i calefacció per aire, calefacció d'aigua i cuina

Gestió de l'aigua:

Gestió de la demanda d'aigua, optimització de l'ús de l'aigua, conservació i regeneració de fonts d'abastament d'aigua, recuperació d'aigües residuals i producció alternativa d'aigua

PRINCIPALS PRINCIPIS APLICATS:



Reduir: promou un canvi cap a la desmaterialització i l'ús de recursos renovables, matèries primeres secundàries i subproductes, destacant la reutilització, el reciclatge i la recuperació de recursos.



Repensar: requereix que els responsables de la presa de decisions adoptin una nova manera de pensar sobre la gestió dels recursos, tenint en compte tot el cicle de vida dels productes i serveis.



Regenerar: necessita l'adopció d'una visió global i sistèmica en la gestió dels recursos per mantenir els recursos en el màxim ús possible.



Innovar: requereix que els responsables de la presa de decisions siguin innovadors, tenint en compte l'ús de noves idees o mètodes.



Revaluar: depèn de la capacitat dels responsables per a mantenir el valor dels recursos i productes al llarg dels diferents cicles econòmics.

INCIRCLE ha donat suport a destinacions turístiques vulnerables mediterrànies, com les illes i els territoris poc habitats, per a prendre el control del creixement dels reptes ambientals causats per les activitats turístiques.

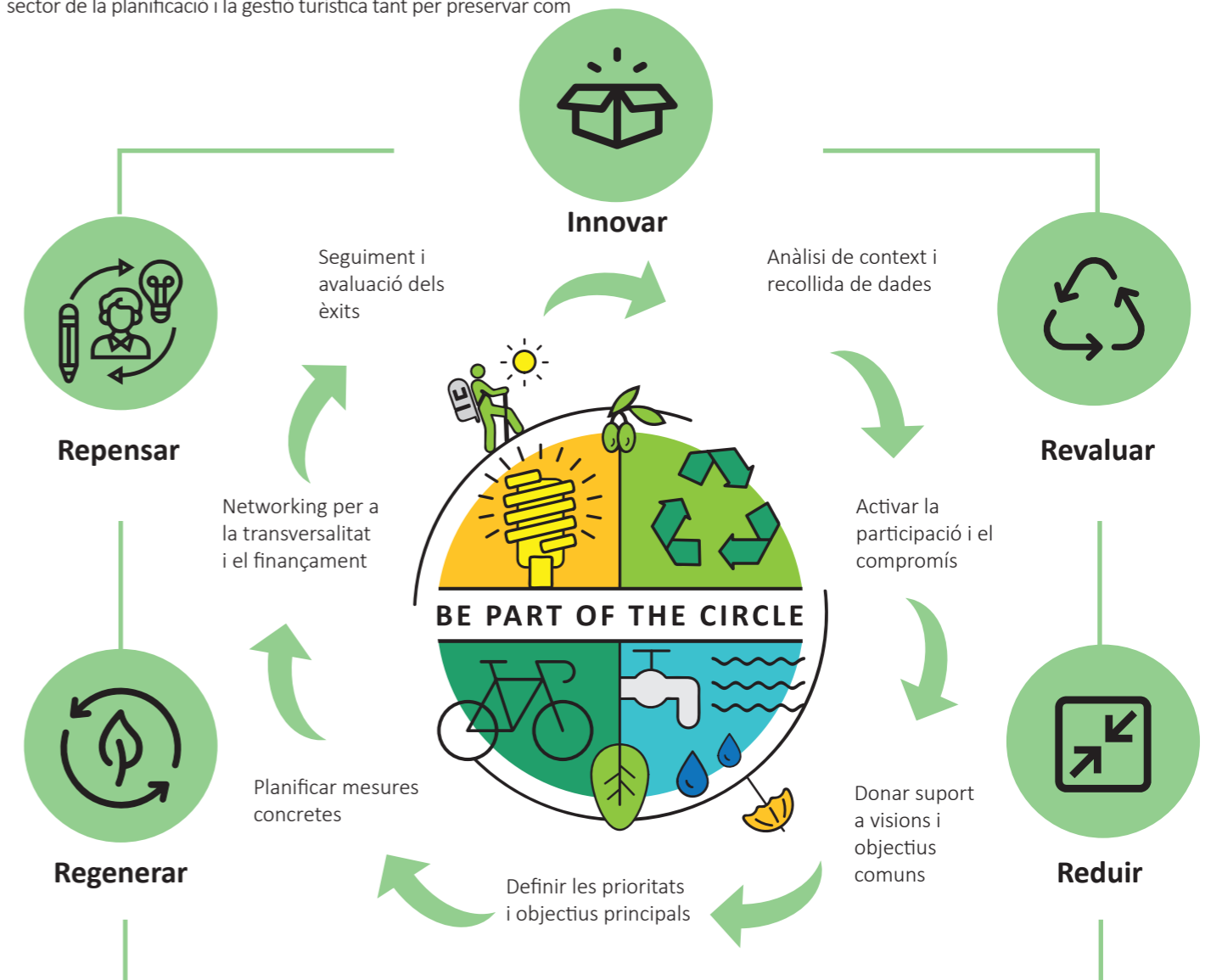
Les entrades massives de turistes a zones tan relativament petites i aïllades, han estat provocant una àmplia gamma d'impactes negatius sobre les destinacions, en termes de sobreconsum i esgotament del capital ambiental local.

Per superar l'actual contradicció del turisme, clarament descrita anteriorment, es van promoure i integrar els principis CE en el sector de la planificació i la gestió turística tant per preservar com

per valorar els recursos naturals alhora que es millora la qualitat de vida tant dels residents com dels turistes.

Una metodologia per incorporar els aspectes crítics de sostenibilitat i circularitat en la gestió de la destinació s'ha ajustat i implementat. Es va provar un conjunt d'instruments de formulació de polítiques, que guien i donen suport a la política de MED i als responsables de la presa de decisions en l'establiment d'un procés de presa de decisions eficaç, amb l'objectiu de reduir l'impacte negatiu turístic en el capital ambiental de les destinacions i preservar els recursos naturals finits.

La metodologia INCIRCLE es basa en 7 passos principals estretament entrelaçats amb la gestió dels recursos naturals locals i els principis CE generals (Area Science Park, 2020), com es pot veure en el gràfic següent:



La prova d'instruments de política INCIRCLE va donar lloc a:

- La recopilació de coneixements existents i les pràctiques CE disponibles en el [Plataforma del Coneixement d'INCIRCLE](#) per donar suport a les destinacions MED i als agents turístics en la planificació i implementació de mesures i solucions turístiques CE.
- El desenvolupament d'eines per avaluar el nivell de circularitat turística existent en les zones interessades i adaptar-les a les pràctiques que millor s'adaptin a les seves necessitats.
- L'elaboració d'11 estratègies integrades per al turisme circular a nivell estatal i regional, que contenen un total de 259 mesures dissenyades per millorar la formulació de polítiques turístiques en termes de protecció i valoració dels recursos naturals ja escassos i finits.
- Participació de més de 300 agents territorials per tal de promoure enfocaments participatius i col·laboratius per al turisme circular, establint una massa crítica per a un desenvolupament sostenible i circular a la Mediterrània.
- El desenvolupament del [kit d'eines de replicació d'INCIRCLE](#) per tal de donar suport a la transformació del sector turístic d'acord amb els principis de l'economia circular, disponibles en tots els idiomes MED.

Pel que fa a l'acompliment de la circularitat en el turisme, l'experiència INCIRCLE destaca que el camí cap a la circularitat en el turisme segueix sent sinuós i llarg.

Segons l'experiència adquirida i les dades recollides, les destinacions MED col·laboradores i replicants (un total de 16 destinacions turístiques) s'emmarquen dins de la "categoria d'activista inicial", de manera que els principis CE comencen a integrar-se suficientment en la gestió de la destinació, reconeixent el paper de la CE com a palanca per al desenvolupament econòmic del territori, així com per a la restauració i regeneració ambiental.

Fins ara s'han posat en marxa esforços significatius, però es requereixen esforços addicionals per donar suport a la transició CE suau als territoris associats i la seva captació per part de tots els grups d'interès i actors turístics. Hi ha més oportunitats de millora, proporcionant bases per a futures estratègies de turisme sostenible i circular.

CATEGORIA ACTIVISTA INICIAL-PRO

Els principis de la CE comencen a estar prou integrats en la gestió de la destinació.

CE reconeguda com a palanca per al desenvolupament econòmic del territori, així com per a la restauració i regeneració ambiental.

Es requereixen esforços addicionals per donar suport a la transició suau de la CE als territoris associats i la seva captació per part de tots els grups d'interès i actors turístics.

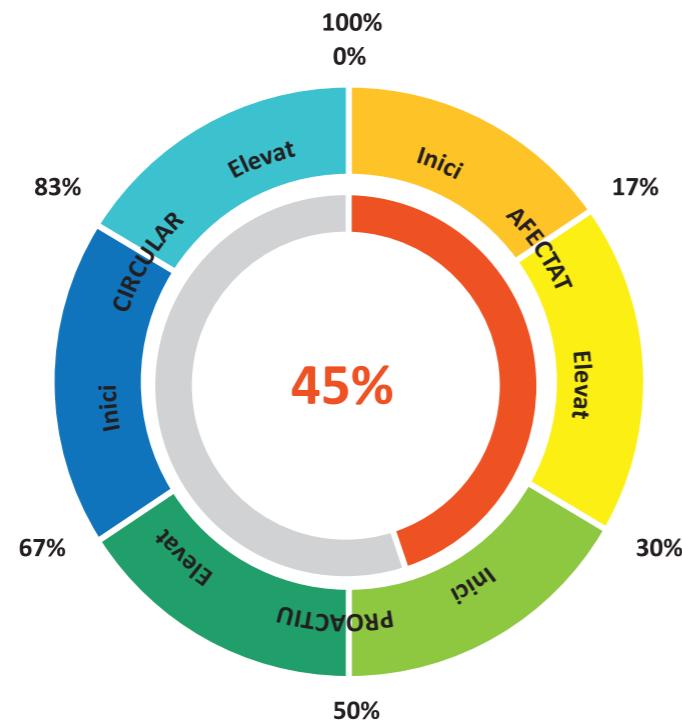
NIVELL BÀSIC DE COL-LABORACIÓ

Començant a "construir" una xarxa de col·laboració amb tots els grups d'interès turístic, involucrant-los en el seu propi procés de presa de decisions.

Objectiu comú de reduir l'impacte ambiental global gràcies a:

- adopció dels millors enfocaments de gestió de residus
- creació d'un know-how circular/sostenible comú
- desenvolupament d'una infraestructura física adequada capaç de donar suport a un sistema integrat per gestionar adequadament l'energia, l'aigua, els residus i les matèries primeres

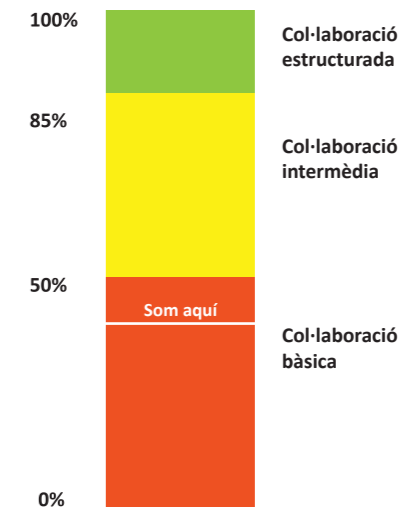
INCIRCLE rendiment del turisme circular



Com mostra l'experiència INCIRCLE, el desenvolupament reeixit i la propietat d'estratègies de turisme circular van de la mà de la disposició dels territoris i les parts interessades a mantenir valors compartits i col·laborar estretament per a la seva preservació. La col·laboració, reconeguda com una densa xarxa d'interaccions presents entre la destinació turística i la indústria turística (INCIRCLE, Guia d'Eines de Turisme Circular), és el centre de la transició circular de tot el sector turístic.

Pel que fa a les xarxes de col·laboració establertes, les destinacions MED col·laboradores i replicants es troben dins de la "categoria de col·laboració bàsica", la qual cosa significa que aquestes destinacions turístiques estan començant a "construir" una xarxa de col·laboració amb la resta d'actors turístics (indústries turístiques, comunitats, turistes, proveïdors de serveis, etc.), per desenvolupar estratègies circulars / sostenibles compartides. Aquest nivell de col·laboració es caracteritza per l'objectiu comú de reduir l'impacte ambiental global gràcies a l'adopció dels millors enfocaments de gestió de residus, la creació d'un know-how circular/sostenible comú, així com el desenvolupament d'una infraestructura física adequada capaç de donar suport a un sistema integrat per gestionar adequadament l'energia, l'aigua, els residus i les matèries primeres. Sense aquest últim, no es pot aconseguir plenament cap tipus de col·laboració més estructurada.

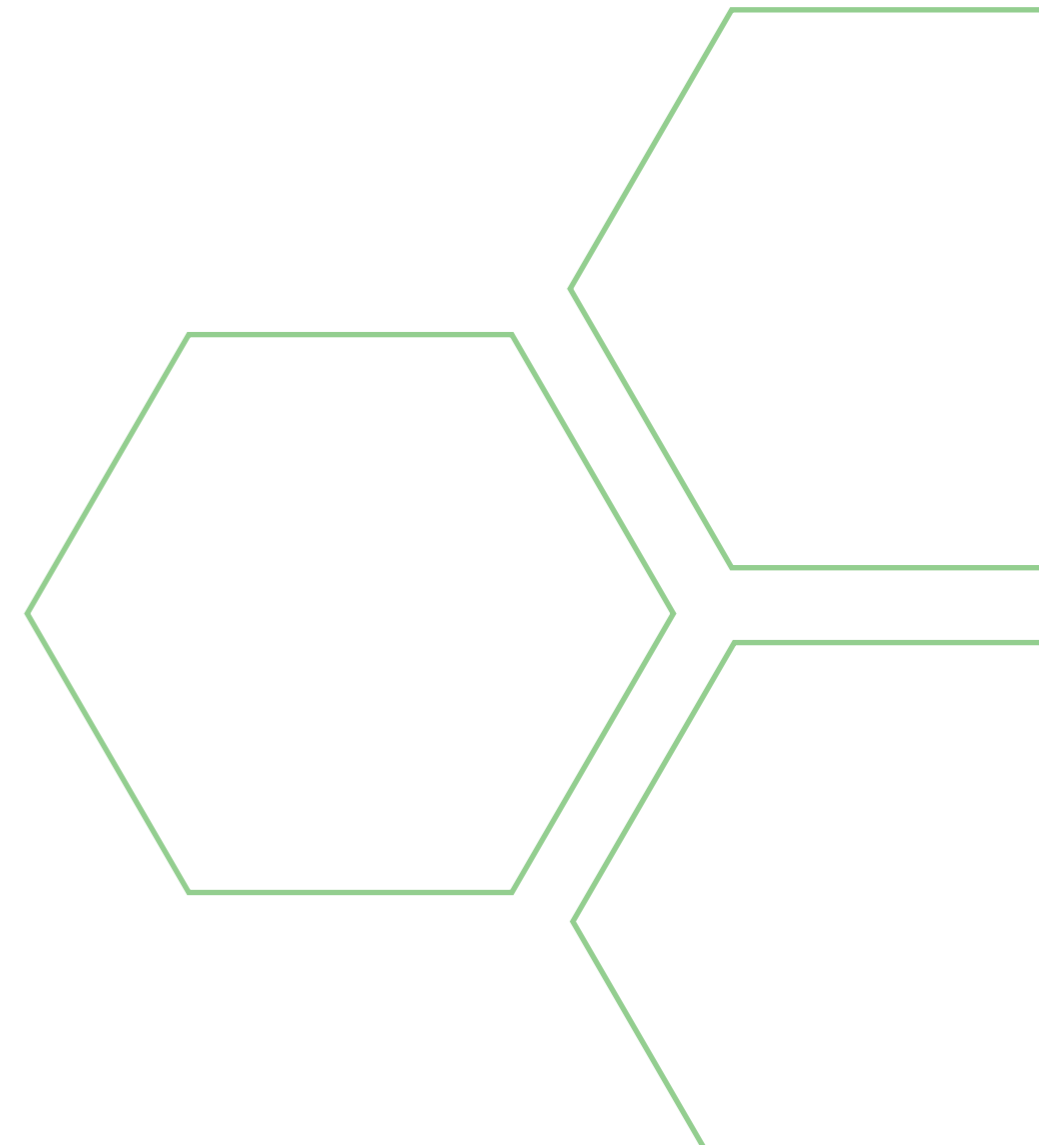
Nivell de col·laboració INCIRCLE entre els agents turístics



L'experiència INCIRCLE mostrada anteriorment podria, fins a cert punt, proporcionar la clau per a una millor comprensió de l'acompliment circular del sector també a nivell mediterrani, posant l'accent clarament en les principals barreres i elements impulsors del canvi turístic circular, juntament amb un conjunt ferm de recomanacions que han de ser avalades i adoptades pels responsables de la presa de decisions per permetre que el canvi es produeixi.

RECOMANACIONS DE LA POLÍTICA **INCIRCLE**

**Turisme circular: com avançar
com avançar i prendre el control
del dia.**





R1

Millorar la recollida i el seguiment de dades per a una presa de decisions més eficient



En tractar-se d'un sector transversal, l'anàlisi de l'acompliment turístic requereix la recollida de dades que abasta una àmplia gamma de dominis.

Les dades fiables, actualitzades regularment i ben definides són crucials per dissenyar i implementar les polítiques més eficients i les regles efectives. Les dades també són un element clau per demostrar els beneficis i el retorn de la inversió de les mesures implementades i també per avaluar-les.

Accions clau per avançar:

- Avaluar el nivell de circularitat turística existent al seu territori
[Consultar i utilitzar l' eina de destinació turística circular INCIRCLE](#)
- Augmentar la col·laboració vertical dins de les destinacions MED i donar suport a l'intercanvi i benchmarking entre diferents territoris MED, mitjançant l'adopció i compartició d'indicadors comuns per al turisme circular
[Consulteu els conjunt d'indicadors INCIRCLE de turisme circular](#)
- Introduir criteris de sostenibilitat i circularitat en les eines internes de seguiment de l'acompliment del sector turístic i els seus impactes ambientals a llarg termini
[Consultar i utilitzar l'eina de la indústria turística circular INCIRCLE](#)
- Donar suport i implicar ciutadans, turistes, actors privats i institucions de recerca en la recopilació de dades de seguiment (utilitzar les dades obertes i la ciència ciutadana en una perspectiva d' hèlix quàdruple).



R2

Establir una estructura circular de governança turística en territoris específics



Com a motor econòmic clau per als territoris, les decisions sobre el sector turístic tenen un impacte generalitzat.

En aquest sentit, per assegurar el canvi cap a una producció i consum responsables en el sector turístic, abraçats col·lectivament per ciutadans, empreses i institucions, cal establir els millors procediments col·laboratius per integrar la multiplicitat de visions i necessitats. Per ser fructífer, aquest procés s'ha de considerar des d'una perspectiva a llarg termini / permanent. Les propostes que sorgeixen d'aquests processos han de ser considerades seriosament per a la seva implementació i els compromisos dels poders públics davant els grups d'interès no poden ser despreciats o tractats amb falta de respecte.

Accions clau per avançar:

- Aplicar metodologies de desenvolupament conjunt a la governança de la destinació, explicant clarament l'abast i els límits de l'enfocament participatiu i adherint-se als acords que conclourà durant el procés
[Consulteu l'Informe de desenvolupament de capacitats INCIRCLE](#)
- Implementar i fomentar un enfocament participatiu amb una perspectiva a llarg termini, creant juntes d'interès permanents i adaptant el format al seu context local.
- Integrar l'enfocament participatiu en la planificació de la destinació així com en l'avaluació i revisió periòdica de les estratègies existents.



R3

Desenvolupar una intervenció de 360 graus per impulsar la transició



Les múltiples i interconnectades dimensions associades al turisme circular requereixen un enfocament general i una intervenció coordinada global per fer front als reptes presents i futurs.

Per garantir uns resultats tangibles, cal desenvolupar i complementar una sèrie de mesures i instruments polítics, capaços d'impulsar tots els actors turístics en la transició cap a un turisme circular. Per aconseguir aquest objectiu, es demana a les autoritats públiques a nivell regulador, econòmic i social que donin suport al canvi conductual i social cap a la sostenibilitat i la circularitat en el turisme amb la guia del principi de gestió de la demanda, mitjançant els següents instruments polítics dedicats:

Accions clau per avançar:

- **Instruments normatius i legals:** (Co) dissenyar i aplicar les normes que tenen com a objectiu impulsar canvis en el comportament de la producció i el consum. Aquestes eines poden abordar un control més estricte sobre l'ús dels recursos, la planificació territorial, la promoció de solucions circulars i/o restriccions, com ara:
 - Implementació d'una reforma fiscal verda.
 - Adopció de criteris sostenibles i/o circulars reconeguts per a la planificació d'esdeveniments públics.
 - Regulació de la mobilitat dels cotxes de lloguer.
 - Implantació obligatòria de l'eliminació separada de residus per part de les empreses turístiques i, en general, a tots els sectors de l'economia per permetre la recollida selectiva de residus per part del govern local.
- **Instruments educatius i voluntaris:** Aplicar eines que permetin opcions i accions informades a través de l'autoregulació social, així com la transferència de coneixement, informació i sensibilització (per exemple: sistemes d'orientació i certificació que permeten a les parts interessades adherir-se a enfocaments i principis de consum i producció sostenibles, campanyes de sensibilització, desenvolupament de capacitats per als operadors turístics, com ara):
 - Dotació d'ajuts públics per a noves solucions de mobilitat activa i suau centrades en els esquemes de posada en comú / sharing de viatges
 - Establir esquemes de suport al desenvolupament d'instal·lacions d'emmagatzematge d'energia conjuntament amb fonts d'energia renovables dins dels locals turístics.
- **Instruments econòmics i fiscals:** desenvolupar incentius i eines dissuasives que facin que determinats comportaments o pràctiques siguin més o menys atractius econòmicament mitjançant la recompensa o la penalització tant de les activitats econòmiques com de la demanda pública (per exemple, incentius fiscals que puguin donar suport al consum i la producció sostenibles, suport a l'optimització i eficiència dels recursos en què es tracti d'infraestructures / serveis turístics i l'adopció i instal·lació de noves tecnologies, etc), com ara:
 - Implantació d'etiquetes de qualitat i certificacions verdes per millorar la sensibilització sobre la gestió de l'aigua en el sector turístic.
 - Organització de campanyes anuals de sensibilització "Fem-ho" que promoguin comportaments ambientalment responsables per a la reducció, reutilització i reciclatge de residus.
 - Posada en marxa de mesures de sensibilització ciutadana per augmentar el coneixement sobre els modes de mobilitat activa i els vehicles elèctrics i els seus beneficis per fomentar una major captació de vehicles elèctrics.
 - Organització de programes de formació en matèria de prevenció de residus, recollida selectiva i reutilització de residus per part de les empreses del sector turístic.
 - Creació de suport tècnic als establiments turístics en la realització/planificació d'iniciatives d'optimització de la gestió energètica.
 - Posada en marxa d'esquemes de suport per a la instal·lació de sistemes de tractament d'aigües grises/aigües negres en el sector turístic.
 - Concessió d'ajuts públics per millorar els objectius de reciclatge dels residus d'envasos no industrials.



R4

Compromís de predicar amb l'exemple



Per garantir que tots els actors abracin el canvi de paradigmes i pràctiques promoguts pels poders públics, han de ser els primers a participar activament en el que promouen i, per tant, predicar amb l'exemple.

pública per induir a canvis cap a la circularitat, és important millorar el coneixement dels serveis encarregats de llançar licitacions, proporcionar formació, assistència amb enfocaments col·lectius, suport per escrit o resposta a convocatòries de licitacions, i eines per compartir experiències i solucions per a una millor redacció de contractes públics amb l'objectiu de donar suport a la circularitat en tota la cadena de valor turística. Al mateix temps, l'enfocament i els impactes de la contractació pública mai seran sostenibles si no s'ajusten a una demanda social. En aquest sentit, la contractació pública reforçarà/farà palanca del paper dels consumidors i els actors privats com a actors del canvi.

Com a peça inevitable de l'acció pública, la compra de serveis i béns és un camp ideal per promoure el canvi i predicar amb l'exemple. Per fer balanç del potencial de la contractació

Accions clau per avançar:

- Implementar accions i projectes pilot per donar suport a l'optimització d'infraestructures i serveis turístics públics des d'una perspectiva CE.
- Reduir la burocràcia i revisar les normatives per donar suport a la valoració dels recursos així com a la seva reutilització, partint des de dins de la pròpia institució.
- Implementar accions i projectes pilot per donar suport a l'optimització d'infraestructures i serveis turístics públics des d'una perspectiva CE. La contractació pública és una palanca central per al canvi, ja que pot finançar la transformació alhora que serveix per a la consolidació de tendències virtuoses.
- Donar suport a la revisió de la normativa europea, en particular les relatives a la contractació pública, que prohibeixen afavorir l'oferta local en nom de la lliure competència, tenen l'efecte pernicios d'inhibir el disseny de convocatòries que afavoreixin els models locals i circulars. La defensa del canvi d'aquestes restriccions ha de ser desenvolupada i recolzada, en particular per les autoritats regionals i nacionals dins de la UE.
- Implementar estratègies circulars en el funcionament de la institució, la gestió de les seves instal·lacions i serveis.

R1

- Avaluar el nivell de circularitat turística existent al seu territori
- Introduir criteris de sostenibilitat i circularitat en les eines internes de seguiment de l'acompliment del sector turístic i els seus impactes ambientals a llarg termini
- Augmentar la col·laboració vertical dins de les destinacions MED i donar suport a l'intercanvi i benchmarking entre diferents territoris MED, mitjançant l'adopció i compartició d'indicadors comuns per al turisme circular
- Donar suport i implicar ciutadans, turistes, actors privats i institucions de recerca en la recopilació de dades de seguiment (utilitzar les dades obertes i la ciència ciutadana en una perspectiva d'hèlix quàdruple).

Millorar la recollida i el seguiment de dades per a una presa de decisions més eficient



R2

- Aplicar metodologies de desenvolupament conjunt a la governança de la destinació, explicant clarament l'abast i els límits de l'enfocament participatiu i adherint-se als acords que conclourà durant el procés.
- Implementar i fomentar un enfocament participatiu amb una perspectiva a llarg termini, creant juntes d'interès permanents i adaptant el format al seu context local.
- Integrar l'enfocament participatiu en la planificació de la destinació així com en l'avaluació i revisió periòdica de les estratègies existents.

Establir una estructura circular de governança turística en territoris específics



Compromís de predicar amb l'exemple

R4

- Implementar accions i projectes pilot per donar suport a l'optimització d'infraestructures i serveis turístics públics des d'una perspectiva CE.
- Implementar accions i projectes pilot per donar suport a l'optimització d'infraestructures i serveis turístics públics des d'una perspectiva CE. La contractació pública és una palanca central per al canvi, ja que pot finançar la transformació alhora que serveix per a la consolidació de tendències virtuoses.
- Implementar estratègies circulars en el funcionament de la institució, la gestió de les seves instal·lacions i serveis.
- Reduir la burocràcia i revisar les normatives per donar suport a la valoració dels recursos així com a la seva reutilització, partint des de dins de la pròpia institució.
- Donar suport a la revisió de la normativa europea, en particular les relatives a la contractació pública, que prohibeixen afavorir l'oferta local en nom de la lliure competència, tenen l'efecte pernicios d'inhibir el disseny de convocatòries que afavoreixin els models locals i circulars. La defensa del canvi d'aquestes restriccions ha de ser desenvolupada i recolzada, en particular per les autoritats regionals i nacionals dins de la UE.

R3

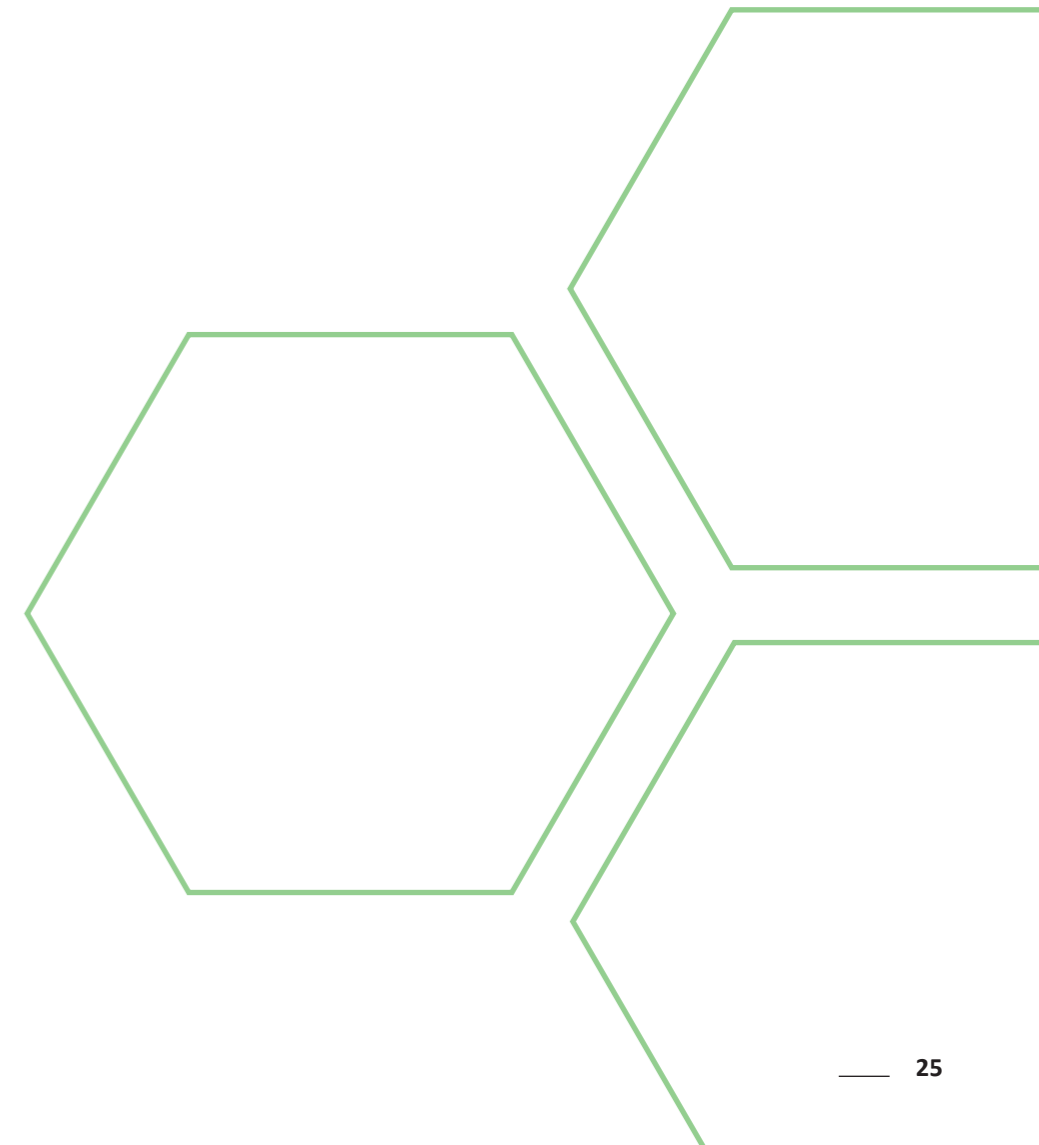
- Instruments normatius i legals: (Co) dissenyar i aplicar les normes que tenen com a objectiu impulsar canvis en el comportament de la producció i el consum. Aquestes eines poden abordar un control més estricte sobre l'ús dels recursos, la planificació territorial, la promoció de solucions circulars i/o restriccions
- Instruments econòmics i fiscals: desenvolupar incentius i eines dissuasives que facin que determinats comportaments o pràctiques siguin més o menys atractius econòmicament mitjançant la recompensa o la penalització tant de les activitats econòmiques com de la demanda pública
- Instruments educatius i voluntaris: Aplicar eines que permetin opcions i accions informades a través de l'autoregulació social, així com la transferència de coneixement, informació i sensibilització (per exemple: sistemes d'orientació i certificació que permeten a les parts interessades adherir-se a enfocaments i principis de consum i producció sostenibles, campanyes de sensibilització, desenvolupament de capacitats per als operadors turístics)

Desenvolupar una intervenció de 360 graus per impulsar la transició



Instrumentos de política **INCIRCLE**

per a la circularitat en el turisme



Els instruments polítics desenvolupats i provats estan disponibles a la [plataforma de coneixement INCIRCLE](#).

EL KIT D'EINES DE REPLICACIÓ D'INCIRCLE



[El kit d'eines de replicació d'INCIRCLE](#) facilita als responsables de la presa de decisions la transició cap a un turisme mediterrani més sostenible i circular. Està formada per diversos instruments:

- **Kit d'eines del model d'operació**, proporcionant un marc per incorporar els aspectes crítics de sostenibilitat i circularitat en totes les fases de formulació de polítiques, orientat a guiar el desenvolupament d'estratègies regionals i nacionals integrades cap a un turisme més circular.
- **Kit d'eines de processos participatius**, proporcionant idees i pistes per a la creació d'equips de treball interdisciplinaris formats per organitzacions i persones implicades i interessades en tots els aspectes del turisme.
- **Kit d'eines d'avaluació d'estratègies**, proporcionant el marc necessari per avaluar la cor-respondència de les estratègies amb els principis circulars establerts en el model operatiu INCIRCLE.
- **Conjunt d'indicadors circulars de turisme**, proporcionant un conjunt d'indicadors de gestió i seguiment per avaluar l'impacte turístic tant a nivell de destinació com de la indústria turística, des d'una perspectiva d'economia circular.
- **Resum d'estratègies INCIRCLE**, proporcionant les principals troballes i conclusions deriva-des d'estratègies circulars de turisme desenvolupades en territoris associats (Albània, Illes Balears, Creta, Xipre i Malta).

LES EINES D'AUTOAVALUACIÓ INCIRCLE

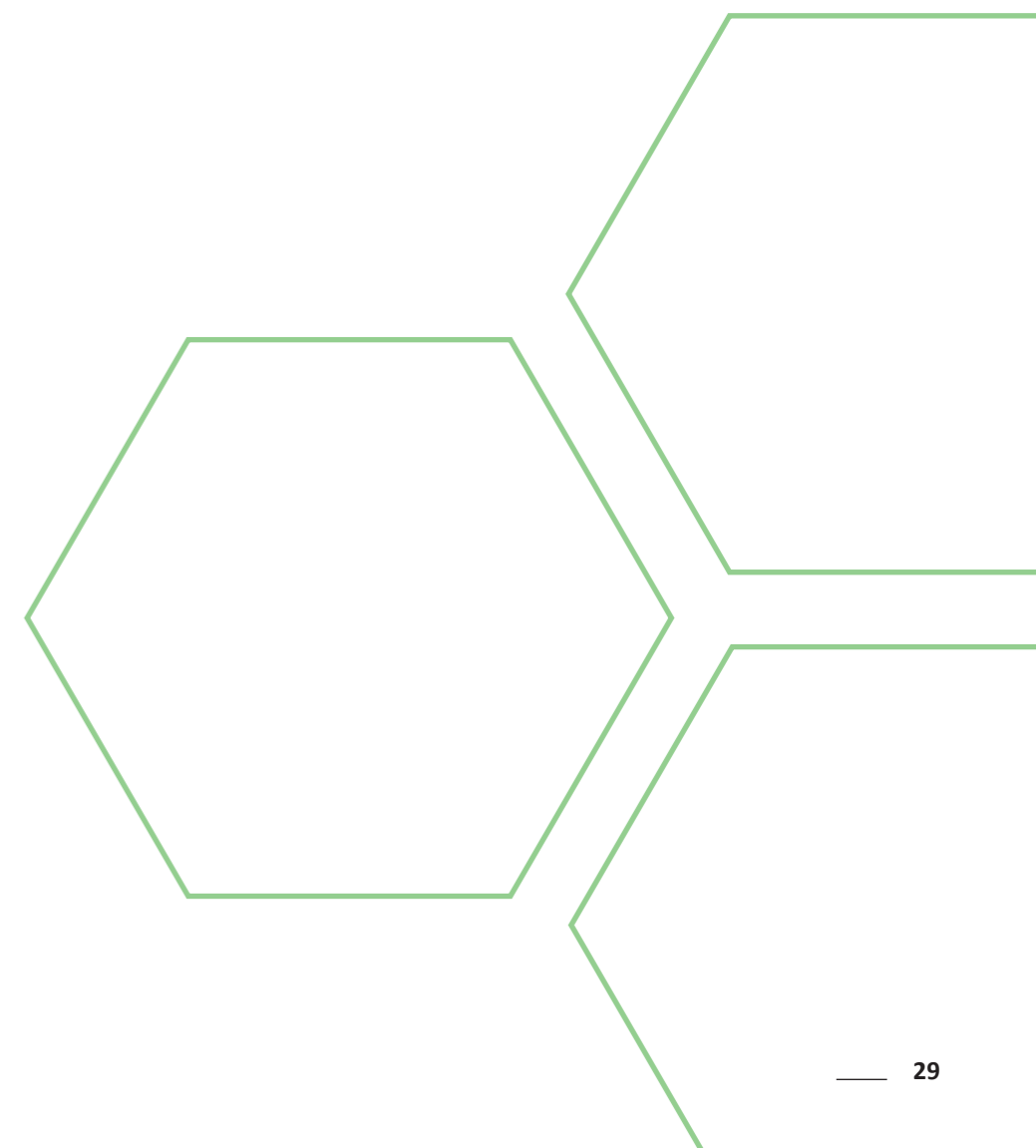


Al final del projecte, s'han desenvolupat i posat a disposició a la [plataforma de coneixement del projecte](#) dues eines d' Autoavaluació circular del turisme, per tal de permetre als responsables de la presa de decisions, d'una banda, i als empresaris turístics, de l'altra, autoavaluar la sostenibilitat i la circularitat del seu acompliment amb l'objectiu d'augmentar la competitivitat, la resiliència i les habilitats de treball en xarxa de les destinacions mediterrànies en el seu conjunt.

INCIRCLE

POLICY BRIEF

Testimoniatsges



AREA Science Park, Italywww.areasciencepark.it

INCIRCLE proved to Italian destination managers that resource-consuming tourism paradigms and practices can be given up, giving way to the establishment of a new trade-off between the increase of tourism-related profits and the preservation of natural resources. Area Science Park supported project partners and replicating organisations in applying and implementing circular economy principles - such as the efficiency of resources, their recovery, reuse, redevelopment, valorisation and regeneration - into tourism strategies, thus guaranteeing the economic, environmental and social sustainability of the tourism sector in the Mediterranean in the years to come.

MEDCITIES, Spainmedcities.or

During the INCIRCLE project, we have seen how the actors of the tourist sector came together with a common aim of making efforts and increasing together the sustainability of the tourism in different territories. We have perceived the change of paradigm and mentality, embracing the circular and sustainability concept as a must and no longer a possibility. In our opinion, the project has planted a seed and facilitated its partner and replicating territories to continue working towards this aim, both in the long term (with the strategy) and by implementing tangible solutions (tailor-made activities and pilots).

CIVINET Greece-Cyprus, Greececivitas.eu/civinet/civinet-greece-cyprus

The INCIRCLE project had an added value to the existing activity of the CIVINET Network which specialises in the field of sustainable mobility with a focus on the insular, coastal and tourist areas. At the same time, the project contributed to the broadening of the Network's thematic scope and the services it can offer to its members towards climate-neutral and smart cities. Equally important is the fact that it matured its cooperation with four of its members (Rethymno, Larnaca, Crete and Attica), and brought it closer to other areas of the Mediterranean, outside the field of its activity.

Larnaca - Famagusta District Development Agency, Cypruswww.anetel.com

The next decade is critical for a successful transition to circular economy, resource efficiency and green growth. With the INCIRCLE project we had the opportunity to draft a national Circular Strategy and to play a catalytic role in enabling and accelerating the transition of the Cyprus economy to a circular and green economy by involving all key stakeholders and enhance the multilevel development of circularity in Cyprus.

Albanian Institute of Transport, Albaniawww.ital.gov.al

The INCIRCLE project was among the firsts that brought Circular Economy to the attention of Albanian policymakers and stakeholders. As an institution operating in transport, one of top producers of greenhouse gas emissions, it was important to be part of an initiative that is driven by the purpose of using our Earth's resources more efficiently and productively. With tourism being a wide-ranging industry, the tools developed by the INCIRCLE project will come to help not only to the tourism sector, but to all the industries that it incorporates.

Energy and Water Agency, Maltawww.energywateragency.gov.mt

The Energy and Water Agency, throughout the duration of the INCIRCLE project has worked towards the formation of a comprehensive Circular Tourism Strategy for the Maltese Islands. The strategy has focused on addressing important environmental topics that are relevant for our islands. The result of extensive stakeholder involvement from the tourism, water, energy, waste and mobility sectors, has helped create a robust, valuable strategy, having the potential for a sufficient impact on the sustainability and circularity of the tourism sector! Additionally, the Energy and Water Agency, was responsible for the creation of a Strategy Evaluation Framework with the scope of assessing how circular a strategy is, which can be used by any territory!

Region of Crete - Directorate of Environment and Spatial Planning, Greecewww.crete.gov.gr

As the Region of Crete our goal through INCIRCLE program is to reach a sustainable development, in the context of 3 key factors:

- a) Carbon emission relief: Avoid CO₂ or CH₄ (GHG) emissions using RES and energy integration techniques.
- b) Decentralization: To minimize the carbon footprint, most water and energy systems need to be localized and decentralized.
- c) Digitization: Decentralized units and efficient integration require advanced control methods and can only be viable through digitalization.

This leads to improved environmental conditions for everybody in Crete, the citizens and the tourists, because the nature stays intact

Municipality of Himara, Albaniahimara.gov.al

As one of the foundations of sustainable development, circular economy is getting more and more importance and relevance in our today's world. Bringing together the need for rapid development and the responsibilities that comes with that, will determine the path for future generations. As a cornerstone of these ideas stands INCIRCLE project and the benefits that it brought to Himara community. Each of us can help to put together it's part of the puzzle and thus be part of the circle.

Municipality of Palma, Spainwww.palma.cat

Even the project has been developed in the middle of a pandemic, this last has served to impulse the awareness of circularity and to increase the desire of being engage in it. The increasing number of activities/businesses willing to take part of circularity throughout the project has been a motivation for the City Council. Although the barriers we found within the City Council at administrative level, we keep on going and we were awarded with a single use plastic reduction (more than 482.000 half a litter bottles in 10 months). This is going to be a revolution in the water consumption paradigm in our city. Causing a tap water consumption increase and a reduction of single use plastic bottles generation.

Agency for Tourism of the Balearic Islands, Spainwww.caib.es

The Balearic Islands aim at becoming a circular tourism world leader offering the best tourism experience possible while improving the Balearics quality of life. The INCIRCLE project amplified the current Government partnership with its public and private stakeholders to design, plan and implement a circular tourism strategy, including a comprehensive design of pioneering alternative solutions over the entire life cycle of products and adoption of closing-the-loop production and consumption patterns within the entire tourism economy.

Municipality of Larnaca, Cypruswww.larnaka.org.cy

INCIRCLE, was a very rewarding experience for the Larnaka Municipality local team, especially because it gave us the opportunity to continue working on the implementation of projects on sustainability, as part of the official SUMP strategy. Given the low circularity in our region, INCIRCLE helped us raise awareness in our community around the concept of circular economy, and involve relevant key stakeholders in designing our local circular tourism strategies. We will continue working on developing additional circular tourism applications in the city of Larnaka, while making sure to capitalise on the expertise and experience we have developed in this project, together with our partners. The CYCLE LARNAKA is a great and green way to explore the city with a bicycle, materialised through INCIRCLE.

Ministry for Gozo, Maltamgoz.gov.mt

Gozo, being a small island with double insularity has an economy which depends heavily on tourism. Since natural resources are limited, it is important that the concept of circular tourism is given priority and adopted by the local tourism sector so that our finite natural resources are not depleted. Throughout the INCIRCLE project we showed the importance of circular tourism to the main tourism stakeholders in the Maltese islands. This was further highlighted through our local demonstrator project which was the construction of a water reservoir for the collection of rainwater runoff.

Institute Scuola Superiore Sant' Anna (SSSA), Italywww.santannapisa.it

Participation in the INCIRCLE project has meant a lot for SSSA, from multiple points of view. Firstly, it allowed SSSA researchers to increase their know-how regarding main circular challenges in the tourism sector: circular economy still represents a highly unexplored topic, even if fundamental for making real the achievement of sustainable development by tourism. Secondly, working on this project enabled SSSA to fully understand the importance of peculiarities of each context with its characteristics when there is the will to assess circularity. ast, but not least, participation in this project has led SSSA to work with enthusiastic partners having the desire to initiate a positive change in a key sector such as the tourism one.

Municipality of Rethymno, Greecewww.rethymno.gr

For Rethymno Municipality, INCIRCLE was a chance to introduce Circular Economy concept in local community empowering the knowledge of decision and policy makers and raising awareness of citizens and tourists. Rethymno's demonstrators which are easily replicable proved the feasibility to incorporate Circular Economy solutions in the citizens' daily lifestyle and in the touristic sector. Renewable Energy Sources can be the solution for Green Energy production for e-mobility.

Regional Unit of Attica Islands - Region of Attica, Greecewww.patt.gov.gr

The INCIRCLE Project had a great impact on the Region of Attica and the Regional Unit of the Islands, in particular. Circular tourism strategy is a great tool for the increase of viability and attractiveness of Attica's islands, the maintenance of the quality and availability of natural resources, and the improvement of the quality of life for the residents and the visitors. The cooperation and the exchange of know – how with the executives of Medcities and CIVINET, our technical partner, was smooth and fruitful. As a result, the executives of the Region of Attica gained further insights of the current situation and the specific needs of each one of the islands of Attica. The greatest contribution of the program is the increase of environmental awareness of professionals, residents and visitors of the Attica's islands and the network that is formed between the Region of Attica and the stakeholders that took part.

Split - Dalmatia County Tourist Board, Croatiawww.dalmatia.hr

During the process of being a part of INCIRCLE project our territory gained a lot. Different sectors started to communicate, share ideas, we learnt how to properly contribute to community. Different ideas were implemented, we achieved a high level of collaboration among stakeholders, became a recognized as territory that cares about cultural heritage, local habitants, natural beauties, and invest in our environment. We will continue our efforts in transition towards more circular destination but will always invest in human capital as well. This was such important experience for us.

Delta de l' Ebre National Park, Spainparcsnaturals.gencat.cat/ca/xarxa-de-parcs/delta-ebre/inici

Participating in the INCIRCLE project has been a very challenging but enriching learning experience. First, because the good results of the evaluation of the degree of circularity into the destination reinforces the bet of the Ebro Delta towards sustainability in tourism sector. Secondly, we highlight the broad participation of stakeholders within the working groups, despite COVID19 constraints. Particularly, sustainable mobility issues, mainly focus on cycling proposals are some of the main results from the project, to be developed for the years on. All this outcomes and benchmarks wouldn't be also possible without the support and knowledge shared with the Albanian Institute of Transport, Medcities, Schola Santa Anna, and the external consultant Xavier Cazorla from Elements.

Local Action Group Terra Barocca, Italygalterrabarocca.com

The INCIRCLE project offered the Terra Barocca LAG the opportunity to integrate a process that will allow the LAG territory to turn its gaze towards sustainable and circular tourism, thanks to a shared strategy that brings together all the pillars of sustainability. Environmental issues were investigated (mobility, energy, waste and water), more challenges were identified and at the end of the process a complete strategy was drawn up that is directed towards a circular and sustainable tourism model. In addition, to give continuity, the formation of a permanent Observatory was strongly desired as a transversal measure which aims to recognize the territory as a sustainable and circular tourist destination, with the premise of improving and strengthening knowledge of the impact of tourism on the territory relatively to the main pillars of circularity.

Bergueda County, Spainwww.adbergueda.cat/

The Berguedà county is a territory that has been working for years to become a sustainable tourist destination and the Incircle project gives us an opportunity to accelerate the reduction of disposable waste from the picnic service especially in mountainous areas. The agents of the territory have been very receptive and open to the project. This is very positive as they are the ones who will have to manage and distribute the picnic kits among the visitors. So we hope that tailor made action will be a great success. We hope that the pilot test will accelerate the circularity of the region by reducing the impact of waste and increasing reuse.

Consorzio Oltrepò Mantovano, Italywww.oltrepomantovano.eu





The impact that the Oltrepò Mantovano Consortium intends to produce through its participation in INCIRCLE is to characterize the tourist destination of the Oltrepò Mantovano as circular, green and slow, to intercept the segments of tourists / visitors attentive to these issues. As a Consortium we are convinced that working to qualify the local tourist offer towards the principles of sustainability and circularity can also have positive impacts on the quality of life of all citizens, residents and visitors alike, combining tourism promotion with collection and analysis of data and information on the territorial management of waste, water, energy and mobility.

Referències

- Area Science Park. INCIRCLE Operational Model for Regional/National Strategies on Circular Tourism. 2020, Interreg MED Programme, www.incircle-kp.eu/media/1219/incircle_d-311_-_operational-model_eng.pdf.
- Ellen MacArthur Foundation (2013). Towards the Circular Economy. Cowes: Ellen MacArthur Foundation.
- Eurostat. "Tourism Statistics." Ec.europa.eu, 2021, ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics.
- Girard, L. F., & Nocca, F. (2017). From linear to circular tourism. Aestimum, 70.
- Midžić Kurtagić S (2018). Circular Economy in Tourism in Southeast Europe, Conference on Circular Economy in Tourism in South East Europe, 8 May 2018, Ljubljana, Slovenia.
- Ritchie, J.R.B. and Crouch, G.I. (2003) The Competitive Destination: A Sustainable Tourism Perspective. CABI Publishing, Wallingford.
- Sant'Anna School of Advanced Studies. Measuring Tourism as a Sustainable and Circular Economic Sector. The INCIRCLE Model. 2020, Interreg MED Programme, www.incircle-kp.eu/media/1336/d331_incircle-set-of-circular-tourism-indicators-replication-toolkit.pdf.
- Sant'Anna School of Advanced Studies. Circular Tourism Tools Guidelines. 2020, Interreg MED Programme, www.incircle-kp.eu/media/1228/circular-tourism-tools-guidelines-incircle-replication-package_eng.pdf.
- UN World Tourism Organization. "Tourism Statistics Data | UNWTO." www.unwto.org/tourism-statistics-data.
- World Tourism Organization (UNWTO) (2005). Making Tourism More Sustainable - A Guide for Policy Makers.
- WTTC, 2015. Economic impact of Travel and Tourism in the Mediterranean.
- World Tourism Organization. Policy Brief: COVID-19 and Transforming Tourism. 2020.

 www.incircle.interreg-med.eu
www.incircle-kp.eu

Connecta't amb nosaltres

-  **facebook @incircle.med**
-  **twitter @incircle_med**
-  **instagram @incircle.med**
-  **linkedin @Incircle Interreg MED**
-  **youtube @INCIRCLE Interreg MED**

Posa't en contacte amb nosaltres:
incircle.med@gmail.com



Project co-financed by the European
Regional Development Fund